

De oude vrouw en de zorgverlener

NL In 2015 maakten Randi De Vlieghe en Jef Van gestel met *Voetbal op hoge hakken* muzikaal danstheater vol schijnbewegingen. Hun nieuwe stuk *Rita* plukt een 75-jarige 'droomvrouw' uit die voorstelling en omzwachtelt haar met zorg en gezelschap.

— MICHAËL BELLON • FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

JEUGDTHEATER

In de nieuwe samenwerking tussen Bronks en Tuning People wordt Randi dus Rita en mag hij zijn pruik van de vorige keer nog even ophouden. Maar is het verder nog van belang dat Rita voortkomt uit *Voetbal op hoge hakken*? "Niet echt," zegt Randi De Vlieghe. "Voor de mensen die die voorstel-

ling toen hebben gezien, is het wel fijn om er even naar te verwijzen, al had het personage dat nu Rita heet daarin nog geen naam. *Voetbal op hoge hakken* ging over transformatie, over uiterlijk vertoon en het doorbreken van verwachtingspatronen die gebaseerd zijn op kledij, leeftijd,

geslacht en stereotypering. Rita was toen als oud vrouwtje met een bepaalde allure een heel typisch, bijna hyperrealistisch personage. Hoewel het duidelijk was dat ik erachter zat, had ze echt impact. Het prikkelde ook ons om meer te weten te komen over die vrouw." Jef Van gestel: "De Rita die nu aan het ontstaan is, is wel anders dan die in *Voetbal op hoge hakken*. Toen deed ze vooral dingen die je niet verwachtte. Ze flirtte met een jonge rapper en stond in haar ondergoed te barbecuen. Nu ligt de focus toch eerder op haar ouderdom en haar aftakeling. Naast haar op de scène staat opnieuw een personage dat jonger is, maar dat is de verzorger. Het gaat dan ook over hoe je omgaat met oudere mensen. En met het feit dat ze wat kinderlijker worden. Haar gekheid heeft nu meer te maken met de psychoses

die ze krijgt, en met de emotionele worsteling met haar leeftijd."

Jij verenigt in je personage eigenlijk haar oude ik en haar jonge vitale zelf, waar ze misschien naar terugverlangt.

RANDI DE Vlieghe: Ik kan fysiek natuurlijk nog veel meer dan de vrouw van 75 die ik moet spelen. Dus ik kan Rita dingen laten doen die ze normaal niet meer kan. Dat is een luxe die we graag benutten. We willen enerzijds de thematiek van eenzaamheid, aftakeling, loslaten en verlies aankaarten, en anderzijds de theatrale mogelijkheden van dat personage gebruiken. Tegenover de droomwereld van haar psychoses, die schrijnende, maar ook heel grappige en absurde momenten opleveren, staat de realiteit die iedere keer door de verzorger naar binnen wordt gebracht en die voor wrijving zorgt.

JEF VAN GESTEL: Soms denk je als publiek: 'Laat haar toch! Ze kan toch nog van alles!' Maar gaandeweg zie je dat ze die zorg inderdaad nodig heeft. Ook al vraag je je soms af of het niet anders kan, de verzorger heeft alleen maar goede bedoelingen. We geven dus zeker geen kritiek op de zorgsector. Het gaat juist over hoe moeilijk het is om genuanceerd met deze kwestie om te gaan.

De verhouding tussen ouderling en verzorger vertoont parallellen met de verhouding tussen kind en ouder, maar ook tussen grootouder en kleinkind of tussen de grootouders en hun kinderen. We merkten na een doorloop hoeveel toeschouwers daarop inhaakten en met persoonlijke verhalen kwamen over de vraag hoe we moeten omgaan met oudere mensen die aan het aftakelen zijn. Wanneer ben je betuttelend? Wanneer laat je de gekte van zo'n oude vrouw toe? Het is heel

moeilijk om te weten wat er in sommige oudere mensen hun hoofd omgaat. We hebben er dan ook voor gekozen om Rita niet te laten praten. Ook dat communicatiemiddel is weggesneden. **DE Vlieghe:** De verzorger is een noodzakelijk kwaad. Rita wil hem af en toe een mep geven en wegduwen. Maar hij is natuurlijk wel gezelschap en hij zorgt voor haar als ze een probleem heeft. Het is ook een man, en ook al is ze een jaar of 75, ze denkt toch dat ze die mannelijke aanwezigheid nog ergens kan verzilveren. (*Lacht*)

Het woord dementie valt niet.

VAN GESTEL: We hebben gekozen om dat woord niet te gebruiken, omdat het in het algemeen gaat over hoe mensen in verschillende fases van hun leven omgaan met iemand die hulpbehoevend is. Dat kan evengoed iemand met een spierziekte zijn, of een kind dat opgroeit maar wel nog wordt verplicht zijn spruiten op te eten en dat niet kan verdragen. Die weerstand tegen de dagelijkse frustratie van eenzaamheid, verwarring en afhankelijkheid is het emotionele protest dat we theatraal uitvergroten.

Voor dat uitvergroten gebruiken jullie opera.

DE Vlieghe: Er zit ook een soundscape van Wannes Deneer in de voorstelling, maar we hebben de operamuziek uit *Voetbal op hoge hakken* meegenomen in de persoonlijkheid van Rita. Het is niet geweten of ze een fan was of ooit in een opera heeft gewerkt, maar elke keer als ze de realiteit probeert te overstijgen en zich verliest in fysieke uitspattingen of fantasieën, wordt er operamuziek gespeeld. Opera past bij de uitvergroten emoties. Ook de scènebeelden van de droommomenten sluiten qua stijl heel erg aan bij opera. **E**

FR En 2015, Randi De Vlieghe et Jef Van gestel créaient *Foot sur Talons hauts*, un spectacle musical mêlant danse et théâtre rempli de feintes. Rita repêche de cette ancienne production le personnage de la vieille dame et l'enveloppe de bons soins.

EN In 2015, Randi De Vlieghe and Jef Van gestel made *Voetbal op hoge hakken*, a musical dance theatre production full of diversions. Rita picks out a 75-year-old "dream woman" from that earlier production and envelops her with care and company.